

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarske stvari.

Jabelčni cvetodér.

V zgodnji spomladi, posebno ako je deževno in mrzlo vreme, opazujemo na sadnem drevju (jablanah, hruškah), da se premnogi cvetni popi, — ko bi se imeli ravno razpihniti in bi se imelo drevo v vsej cvetni krasoti pokazati, — ne razvijajo, ampak da ostanejo zaprti, porumené, se zgrbančijo in slednjič posušé. To prikazen, če nastopi v večji množini, imenuje narod „smod“ in skušnja uči, da tako cvetje ne rodi sadu.

Kaj je vzrok, da se niso mogli ti cvetni popi razviti in da ne rodé, ali morda samo neugodne vremenske razmere?

Ako več takih zamrlih cvetnih popov preiščemo, najdemo v vsakem približno 5 mm dolgega breznogega črva (ličinko) in pri natančnem preiskovanju opazimo, da manjkajo v cvetu nežni notranji cvetni deli, kateri so za oplojenje neobhodno potrebni, in takoj nam je jasno, da tak cvet ne more roditi.

Ako se „smod“ pojavi v veliki množini, t. j. ako nahajamo takih zamrlih cvetnih popov na drevesu prav mnogo in ako se ta prikazen pokaže na mnogih jablanah, hruškah itd. jednega sadnega vrta ali morda v celem okraju, je škoda, ki jo je ta črv učinil, velika in očitna, ker lahko pokonča velik del ali celo ves sadni pridelek.

Odkod pa je prišel ta gost v notranjost cvetnega popa in kdo je?

Ta nepridiprav je breznoga ličinka drobnega, približno 4 mm dolgega rujavega rilčkarja, in sicer na jablanah jabelčnega, na hruškah hruškega cvetodéra, ki sta si v lastnostih in škodljivosti jednaka — ker polagata svoja mnogobrojna mičkena jajčica posamezno na nežne, še trdno zaprte cvetne pope. Po nekoliko dneh se izkobacajo iz njih ličinke, ki so tako neznatne, da jih komaj ugledaš. Te se zavrtajo v popovo jedro in začno ondi svoje ničvredno delo. Le v slučajih, ako se pop vsled ogrevajočih solnčnih žarkov in vsled polne drevesne moči odpre še dosti naglo, odbila je zadnja ura ličinki, ki je za ponočni hlad jako občutljiva. Ostane li pop zaradi neugodnega vremena zaprt, ni mu več pomoči, gotovo je izgubljen. V popu se izpremeni ličinka v bubo in koncem maja prileze hrošč na dan. Do jeseni se prehrani hrošč z objedanjem listov na drevesu, potem pak si poišče prezimovališče, najraje v razpokani skorji, pod mahom itd. Kakor hitro se jame gibati v toplem pomladanskem solncu na drevju novo

življenje, napotijo se hrošči tjekaj, kjer se sparijo. Kmalu potem prične samica odlagati svoja jajčica na cvetne pope, iz njih izlezejo čez nekoliko dnij uže omenjeni črvi in ti začno objedati notranje cvetne dele v pogubo sadnega pridelka.

Umevno je, da je škoda, ki jo more povzročiti ta hrošč, ako se je zelo razpasel, silno velika in po pravici ga prištevajo sadjarji glavnim sadnim škodljivcem, kojega je treba z vso silo zatirati.

Z najboljšim uspehom se lotimo tega hrošča, ako ga sedaj v prvih spomladanskih, dnevih, ko začno jablane odganjati, na vse zgođaj stresamo z drevesnih vej na razgrnjene rjuhe in potem uničimo. Ob tem času namreč lazijo hrošči po drevju, da se sparijo in da samice odložijo svoja jajčica. Z močnejšega drevja stresamo hrošče najlažje s kavljem, ki smo ga dobro s krpami ovili in nasadili na dolg drog. Kavelj nastavimo ob vejo in krepko stresemo. To delo moramo opraviti pri vsakem rodnem drevesu in večkrat ponoviti.

S tem delom, ki je kmalu izvršeno, popade nam pa tudi mnogo drugih mrčesov, ki jih tako uničimo.

Poleg tega je jako koristno, ako po zimi ostrgamo raskovo skorjo in odpravimo mah in lišaj z debel in močnejših vej, ako drevesna debela namažemo z vapnenim beležem in slednjič, ako v svojem obližju negujemo ptice pevke, ki nam v spomladnem in poletnem času nebroj tega mrčesa pokončajo.

Izkušnje nas učijo, da krepko drevje od jabelčnega cvetodéra manj trpi, ker se njegovi popi hitreje razpihnejo. Iz tega pa sledi, da si zmanjšamo škodo kolikor toliko, ako drevje redno in močno gnojimo.

Ako je „smod“ že nastopila, tedaj je pomoč za tisto leto prepozna, škodljivec je že uničil cvetne pope, zato se ne sme čakati, da se ista pokaže, ampak umen sadjar stori popred svojo dolžnost in zatira tedaj hrošča, ko ga ima od največ in kolikor toliko v oblasti in to je sedaj za časa sparitve.

Sadjarji, otresajte torej sedaj večkrat svoja rodna sadna drevesa v zjutrajnih urah in pripomogli ste s tem obilo k večji rodovitnosti njegovi!

Politični pregled.

Državni zbor je sklican za 19 dan t. m. k — delu? Bi bilo dobro, a ni verjetno.

Dne 7. t. m. je bila nadomestna volitev v kranjsko-tržiškem - škofjeloškem okraju. Kandidat katoliško - narodne stranke g. Fr. Demšar je dobil 2247 glasov,

liberalni kandidat pa 293 glasov. Kaj so vse počenjali liberalni agitatorji, da bi samo zbegali volilce, to se ne da popisati, kajti na zmago pač niso mogli upati. Laž in zvijača, pa tudi surovost in pest: vse vkup jim ni nič pomagalo. Marsikdo, ki je bil dosedaj veren pristaš liberalne stranke, je ravno ob teh volitvah odpadel, ko je videl to nelepo počenjanje. Kar je pa še najbolj zlobno, je to, da liberalci vse te surovosti pripisujejo in na vrat obešajo volivcem naše stranke, a se sami svetu kažejo kot preganjane, nedolžne „prijatelje ljudstva.“ Kmečko ljudstvo na Gorenjskem pa je kmalu spoznalo in spregledalo te svoje „prijatelje“ in jim ravno pri teh volitvah zaklicalo: „Proč z njimi!“

Letos 11. avgusta bo 100 let, odkar se je cesar Franc I. proglasil dednim cesarjem avstrijskim, torej smemo reči: **stoletnica avstrijskega cesarstva.** Prej namreč so bili avstrijski cesarji od leta 1438. do 1804. tudi nemški cesarji, a ker se je vsled Napoleonovih vojska in spletkarij razrušilo staro rimsko-nemško cesarstvo, je cesar Franc odložil naslov nemškega cesarja in si pridejal naslov avstrijski cesar.

V Opatiji se mudita švedski kralj in kraljica; 11. t. m. prišla sta si ogledat svetovno znamenito postojinsko jamo, ter bila te čudovite naravne lepote kar očarana. Dne 5. t. m. ju je v Opatiji obiskal naš cesar Franc Jožef I., ter bil slovesno in prisrčno sprejet. Tja dojde na svoji ladiji tudi nemški cesar, ki se je v Neapolju sestal z laškim kraljem.

Upati je, da se bodo razmere na Balkanu obrnile na boljše v prilog zatiranim kristjanom, če sploh turška moška beseda in podpis kaj velja. 8. t. m. je bila namreč podpisana bolgarsko-turška pogodba. Bolgarska se v tej pogodbi zaveže, da ne bo na noben način več pospeševala ustašev; Turčija pa obljublja, da pomilosti vse vjetnike, podpira begune, ki se vrnejo domu in jim povrne škodo, ne zatira več Bolgarov in kristjanov sploh, ter jih, če so sposobni, vsprejema v pravosodne in upravne službe. Lepe obljube, kaj ne, a samo obljube in dokler ostanejo le na papirju ni še rešeno in razvozlano zamotano balkansko vprašanje. Kaj pa, če je turška vlada druge „krščanske“ spet malo potegnila?

Žalostno zares je na Francoskem. Zbornica je sklenila, da se redovnikom odvzamejo sploh vse šole, zapró samostani, redovnike pa požene po svetu. Francozi so v svoji gonji proti sv. cerkvi uprav zaslepljeni; navadno poneha vse strankarstvo, kadar stane le preveč denarja. A ta framašonska vlada nič ne mara za stroške, saj jih bodo plačali davkoplačevalci! Blizo 400 milijonov bodo stale nove šole, 30 milijonov pa bo treba vsako leto plačati svetnim učiteljem, dočim so redovniki poučevali skoro ali do cela brezplačno. — Vlada hoče s katoličani korenito pomesti: kdor je na sumu kot veren katoličan, bo ob službo, ker vlada hoče imeti samo svoje pristaše in naj bodo še taki pustolovci in puhloglavci. Da so le brezverci in sovražniki vere: to je prvo, za drugo — se ne vpraša. — Ravno na veliki petek je odpadnik ministerski predsednik Komb izdal ukaz, da se morajo iz sodnih poslopij odstraniti vsi križi in svete podobo. To je uprav vragova zlobnost, na veliki petek sv. križ vreči ven! Pri kom in pri čem bo v prihodnje Francoz prisegal? Pri svoji časti? Ta pač nima časti, ki zataji in zavrže Njega, v katerega

imenu je krščen, v katerega človeštvo 1900 let veruje, kateri je tudi za nezveste Francoze umrl. Ali naj prisega pri časti svojega velicega naroda? Pri časti tega nramno propalega, nadutega, lahkomišelnega naroda, naj prisega? Naj prisega pri glavi svojega otroka, ki ni krščen? Pri zvestobi svoje žene, ki bo brez krščanstva še bolj nezvesta, vlačuga? Pri božanstvu, v katero ne veruje, kateremu ne služi? Tudi pri nas, ki se vsaj štejemo kristjane, se včasih zgodi kriva prisega. A to je izjema in sodnija sama to pregreho jako hudo kaznuje. Na Francoskem bo pa odslej pravična prisega redka izjema, in vlada sama bo prisiljena križ spet postaviti v sodne dvorane, ako noče sebe strmoglaviti. To je jasna kazen brezbožnosti, ki sama sebe vjeda in državi izpodmakne najtrdnjšo oporo, vero. Kedaj se bodo pač zavedli Francozi, da izkažejo čast Križanemu, za katerega čast so njih pradedje preivali svojo kri in proslavili svojo domovino? Izguba vere in onemogla topost ob tej izgubi je kazen za njih številne grehe, za njih grozovito nenravnost in spačenost. Ti ljudje — in goreče katoličane se imenujejo — mirno pusté, da se jim sv. križ vrže na cesto, k večjemu malo pomolijo, malo pojokajo, a dejanj ni. Solze niso nič, tudi samo delo nič, tudi sama molitev nič: krščanska modrost je: Moli in delaj!

Iz rusko japonske vojske ni kaj posebnega. Prvotni uspehi Japoncev bili so le navidezni, tudi nimajo Rusi tako velike škode, kakor se je s prva mislilo. Le dve bojni ladiji, ki so jih Japonci v premoči in zavrato napadli, so Rusi izgubili. Japonci so opetovano poskušali z ladjami zapreti vhod v pristanišče Port Artur, a ni šlo. — Na suhem se Rusi umikajo pred Japonci. A to ne iz strahu, kaj še, marveč Rusi hočejo Japonce daleč za seboj izvabiti: pota in hoje utrujene jih bodo potem kar pomandrali, zlasti, ker bodo Rusi med tem časom imeli zbrano vso vojno moč. Med vojaki vlada veliko navdušenje. Vse hrepeni po vojski. Car je poslal svojim vojakom za piruhe različnih stvari.

Mladi španski kralj Alfons XIII. bi bil skoro ob krono in življenje. Anarhisti so vrgli v Barceloni bombo prav blizu njega, a ranjena sta druga dva človeka, kralju pa se ni nič žalega zgodilo. To je že tretjič, da je bilo kraljevo življenje v nevarnosti v tem kratkem času njegovega vladanja. Tudi sicer je na Španskem prav slabo. Dokaz temu, sledeči dogodek. V Sestao pri Bilbao se je vršila procesija vel. petka hkrati s pogrebom nekega brezverca. Pogrebci, ki niso imeli duhovnika, so šli za pogrebom pokriti in so kadili smodke, dočim so bili vdeleženci procesije odkriti in so molili. Poslednji so prvimi, ker so se po vrhu še vedli nedostojno, hoteli zbiti klobuke z glav, vsled česar so jih pogrebci napadli z blatom in kamenjem. Naposled so soc. demokratje še hoteli zažgati katoliško cerkev in so opustošili katoliško pokopališče. Nastal je krvav pretep, v katerem je bilo več oseb težko ranjenih. — In taki in jednaki dogodki dogajajo se v Španiji neprestano. Na Španskem je namreč od sile soc. demokratov in anarhistov, ne samo med nižjim ljudstvom, ampak tudi med uradniki. Ti pospešujejo protiversko gibanje, ali pa molčé k temu.

LISTEK. V RIM!

Sv. Peter v Vatikanu.

Rim se na kratko prav čisto imenuje „sveto mesto“. In ne brez vzroka. Tu prebiva Kristusov namestnik, vidni poglavar sv. cerkve, sv. Oče. Cerkva ima nekako 400. Duhovnikov je v Rimu (svetnih in redovnih) blizu 2000. Svetejše kraje in spomine ima samo Jeruzalem in Palestina. Največ svetih ostankov in različnih svetinj je tu nakopičenih. Ali ni torej ime sveto mesto opravičeno?

Največje in najznamenitejše svetišče Rima in celega sveta je bazilika sv. Petra v Vatikanu. V Rimu je več svetišč posvečenih prvemu papežu sv. Petru, zato se to imenuje sveti Peter v Vatikanu. Ime bazilika ima tudi svoj poseben pomen. S tem naslovom se namreč imenujejo nekatere posebno pomenljive cerkve. Delimo jih v manjše in večje bazilike, ne po njih zunanjem obsegu, marveč po zgodovinski imenitnosti. V Rimu so štiri večje (Sv. Peter v Vatikanu, sv. Pavel zunaj mesta, sv. Janez v Lateranu, sv. Marija snežnica) in osem manjših bazilik. Zunaj Rima so znamenitejše bazilike: božjepotna cerkev v Lurdu, ona sv. Frančiška v Asiziju, bližje nas: ona v Ogleju.

Prva cerkev sveta je pač vredna, da ji posvetimo nekoliko več pozornosti.

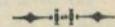
Sv. Peter, prvi papež, je bil križan na griču, Janikul imenovanem, pokopan pa je bil pod neko terebinto na Vatikanskem griču blizu drkališča Neronovega. Lahko je umeti, da so prvi kristjani visoko častili telesne ostanke njegove. Skrbno so jih čuvali. Za časa divjih bojev in preganjanj prenesli so jih v katacombe sv. Sebastijana, potem pa spet nazaj na stari prostor. Ko je cesar Konstantin zadobil cerkvi svobodo, prosil ga je papež sv. Silvester, naj nad grobom apostola prvaka sezida cerkev. Cesar Konstantin je to storil. Kakor izročilo pravi, je sam prvi zasadil lopato. Nad grobom ribiča iz Galileje je izrastla velikanska cerkev, dostojen spomenik prvega papeža, središče krščanskega Rima in celega sveta. Kristus Gospod je bil rojen v ponižnem, skritem Nazaretu, a njegovi namestniki naj bi stolovali v srcu tedanjega sveta, da bi imeli na razpolago tudi vse naravne pripomočke za razširjenje svete vere. Baziliko so razni papeži in vladarji zares razkošno okrasili z zlatom, marmorjem in drugimi dragocenostmi. Marsikateri vodje divjih druhalij je skominalo po tem bogastvu in oskrunili so svetišče prav čisto. V tem hramu božjem so se vršili prav imenitni svetovni dogodki, tako n. pr. kronanje Karola I. za rimskega cesarja. To je bila stara bazilika sv. Petra.

Srednji vek se je nagibal h koncu. Nov duh je zavel po vsej Evropi, duh prenovitve, preporeda, nove, mladeniške, čile delavnosti, a tudi razposajeni duh mladosti, ki zaničuje vse staro ali je vsaj ne spoštuje. Leta 1447. zasedel je papežev prestol Nikolaj V. Stara bazilika se je bila nagnila za pet čevljev, res potrebna je bila popravila. Ta papež je sklenil, prezidati jo. Papež Julij II., podjeten in odločen mož, pa se je zavzel, da pozida čisto novo baziliko. Ugovori kardinalov niso nič izdali, tudi sicer so papežu močno nasprotovali, češ, taka starodavna, častitljiva stavba naj se ohrani. A Julij II. je vedel, da se ne da več ohraniti in čim bolj so mu ugovarjali, tem bolj mu je zorel sklep. Kar mahoma je dal podreti zadnji del cerkve, in 18. aprila 1506, bilo je belo nedeljo, so položili temeljni kamen. Poldrugi sto let so zidali novo baziliko. Slovití Bramanta je bil prvi stavbenik. Kmalu sta umrla on in papež Julij II. Leo X. je leta 1514 1. aprila poklical 31-letnega Rafaela na to častno mesto. Po njegovi smrti sta bila dva mojstra, ki pa nista prav umela vzvišenega načrta Bramantejevega. Dolgo je prosil papež Pavel III. znamenitega slikarja Michelangelo, da je prevzel stavbeno vodstvo. Bil je mož že 72 let star, in se ni prav upal, češ, da je slikar, a ne stavbenik. Slednjič je prevzel delo, a si je izgovoril, da ne vzame nobene plače in odškodnine, le Bogu v čast hoče to storiti. Celih 17 let je starček z mladeniško navdušenostjo vodil znamenito delo, tako da se sme bazilika imenovati njegovo delo, posebno prekrasna, veličastna kupola. Karol Maderna je za časa Pavla V. prevzel nadaljno delo in dovršil

pročelje. Dne 18. novembra 1626 je čudovito baziliko posvetil papež Urban VIII. med velikanskimi slovesnostmi. Leta 1629 hotel je Bernini na pročelju pozidati dva stolpa, a temelj je bil preslab, in že zidani stolp so morali podreti. Zato visé zvonovi kar v pročeljih linah. Bernini je zvečine dovršil tudi notranjo upravo in lepšavo cerkve.

Cela stavba je stala nad 260 milijonov kron; samo za vzdrževanje treba vsako leto šteti 160.000 kron.

(Dalje sledi.)

Domače vesti.

(Nova maša.) Dne 17. t. m. obhajal bo v Zatičini v opatijski cerkvi ob 10. uri novo sv. mašo č. g. P. Jožef Böhm, mašnik cistercijanskega reda, dne 24. t. m. pa č. g. P. Avgustin Kostelec, mašnik istega reda, rodom iz Drašič pri Metliki. Oba gospoda sta pred tremi leti napravila maturo na tukajšni gimnaziji.

(Osebnosti.) Učno mesto na tukajšni dekl. ljud. šoli je dobila gđc. Gizela Ekel, dosedaj učiteljica na Sušicah pri Toplicah. — Davčni praktikant g. Kobal premeščen je iz Ljubljane v Novo mesto, davčni praktikant g. Leon Ozimič pa gre v Ljubljano.

(Umrla) je v Novem mestu dne 10. aprila obče znana in priljubljena gospa Alojzija Rohrmann v 77. letu svoje dōbe. Pokojna je mati g. Adolfa Rohrmann, uradnika pri okr. glavarstvu v Kranju, g. Jožefa Rohrmann, c. kr. notarja v Cirknici in g. Viljema Rohrmann, pristava na kmetijski šoli na Grmu. Kako priljubljena je bila ranjka, videlo se je najbolj povodom njenega pogreba, katerega se je udeležila velika množica meščanstva vseh stanov. Bodi ji zemljica lahka!

(Umrl) je 13. t. m. v Ljubljani vpokojeni c. kr. deželno sodni svetnik g. Karol Gestrin, star 67 let. Blagi pokojnik je svoj čas služboval tudi v našem mestu in zapustil najboljši spomin. N. v. m. p!

(80 letnico) svojega rojstva praznovala je 6. t. m. blaga gospa Josipina Hozhevarjeva v Krškem. Mesto je svojo veliko dobrotnico prav vredno in dostojno poslavo. Bog daj veliki dobrotnici ljudstva še mnogo let v čvrstem zdravju!

(Nove orglje) stavijo v kapiteljski cerkvi. Stare je dal postaviti l. 1765. tedanji dekan kapiteljski, poznejši prošt, Martin Jabacin. Pele so torej 138 let. Tekom let so prišle pod roke tudi nekaterim mojstrom-skazam, ki so jih pošteno „popravili“ tako, da starih orgelj v celoti niti prodati ni moglo. Bil je že toraj skrajni čas, da dobi kapiteljska cerkev dostojne orglje. Orglje stavi trdka bratje Mayer iz Feldkircha na Predarlškem. L. 1872 ustanovljena je imenovana trdka, postavila že 107 orgelj, tako v opatijski cerki v Meherrau z 31 spremeni, v stolnici v Brixenu s 40 spremeni. V nemški cerkvi v Ljubljani in v opatijski cerkvi v Zatičini je ravno ta trdka postavila nove orglje v najboljšo zadovoljnost. Nove orglje imajo 22 spremenov in bodo postavljene v začetku majnika mesca. Narejene so na najmodernejši način.

(Novi semnji.) V Škocijanu pri Dobravi sta dovoljena dva nova semnja, 15. aprila in 15. junija.

(Požar) uničil je 12 t. m. popoldne vas Pristavo, v župniji Podgrad. Kakor čujemo je zgorelo 11 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji in tudi 2 vola. Revščina in beda že itak ubogih ljudi je nepopisna.

(Za pogorelce) v Pristavi prejelo je uredništvo sledeče darove: 20 K blag. gōsp. Anton Vertačič, 1 K neimenovana. Uredništvo prosi prav lepo nadaljnjih darov, ki jih bo izročilo župnemu uradu Podgradom.

(Opozorjamo) na tretji redni občni zbor obrtne zadruge 17. t. m.

(Utopljenec.) Dne 12. t. m. našli so v Krki pod justičnim poslopjem utopljenca, kateri je moral že dalj časa v vodi ležati. Mogoče, da ga je voda donesla iz gorenjih krajev, ker je tu nepoznan. Našli so nekaj denarja pri njem in rožni venec. Najbolj gotovo je, da je po nesreči padel v vodo.

(Občni zbor) društva Mestna godba v Rudolfovem, ki je bil napovedan na 23. t. m. bode 24 t. m. ob 11., oziroma ob pol 12 uri dopoldne v istih prostorih in z istim dnevnim redom.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu marcu 1904 je 193 strank vložilo 94.830 K 66 h, 236 strank vzdignilo 95.797 K 40 h, torej manj vložilo 966 K 74 h. 8 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 7000 K — h, 136 menic se je eskomptovalo za 37.557 K — h. Stanje vlog 2.526 206 K 54 h. Denarni promet 404.918 K 70 h. Vseh strank bilo je 199.

(Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico), reg. zadruga z neomejeno zavezo, imela je meseca marca 1904 prometa K 75 982.54. Vložilo je 84 strank K 22.675.50, dvignilo 64 strank K 15.869.32. Posojil je bilo danih 44. strankam K 18.209.—, a vrnilo je 20 strank K 8.030.—.

(V bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu) se je sprejelo meseca marca 146 bolnikov, koncem februarja 1904 jih je ostalo 91, skupaj 237. Od teh se jih je odpustilo: 97 ozdravljenih, 46 zboljšanih in 3 neozdravljeni. Umrlo jih je 7. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 2949. V oskrbovanju jih je ostalo 84.

(V zadnji odborovi seji „Dol. pevskega društva“) se je soglasno sklenilo sledeče: — 1. da se društveni pomladanski koncert priredi dne 1. maja t. l. v dvorani Na-Narodnega doma; pri tem koncertu bo pri ugodnem vspehu pogajanj sodeloval tudi g. Stanislav Orželski, junaški tenor slovenske opere v Ljubljani. Podrobnosti slede na lepakih in vabilih. Čisti dobiček namenjen je pogorelcem v Pristavi. — 2. da se društveni predsednik g. Lavoslav Ropas pooblasti, zastopati društvo na obnem zboru delničarjev I. Nar. doma dne 23. aprila t. l. — 3. da se v smislu § 1. novih društvenih pravil, v kojem je označeno, da je društveni namen, gojiti ne le petje, temveč tudi glasbo, osnuje v društvenem področju „salonski orkester.“ — To bi naj bil popolnoma samostojen klub društvenikov-godbenikov, z edinim namenom gojiti, glasbo v ožjem krogu, ter sodelovati pri društvenih koncertnih prireditvah: nikakor pa ne tekmovati s že obstoječo godbo. Dokazovati možnost obstoja in potrebo salonskega orkestra novomeškega, bilo bi odveč. Vse zanj potrebno, razven inštrumentov, preskrbi „Dol. pevsko društvo.“ Dame in gospodje, o katerih društvo misli, da imajo zmožnost in smisel za nameravani projekt, bodo v kratkem pismenim potom vabljeni na razgovor. Če bi bil pa kdo pomotoma prezrt, pa bi hotel sodelovati, naj se blagovoli javiti sam odboru „Dol. pevskega društva.“

(Vozne cene v Ameriko) znatno znižane: Kakor iz današnje anonce omenjenega zastopnika „Hamburg Amerika Linie“, razvidno, je imenovana družba cene tako znižala, da se danes v daljno Ameriko pelje za polovico stroškov, kakor je svoj čas taka vožnja stala.

(Zahvala in poziv.) Družbi sv. Cirila in Metoda je založnica Ciril in Metodovi vžgalice, tvrdka Ivan Perdan v Ljubljani ravnokar izročila znatno svoto 1000 K, kot dobiček od prodaje vžgalic. Hvala tvrdki Perdanovi in vsem odjemalcem in pospeševalcem prometa z našimi narodnimi vžgalicami! Ker pa ima družba sv. Cirila in Metoda vedno več izdatkov za svoje šole in mora iste še razširjati in izpopolnjevati, in ker promet z vžgalicami še daleko ni zadostno razvit (posebno ne po štajerskih in koroških pokrajinah), pozivlja se slovenske trgovce, gostilničarje in sploh slovensko občinstvo, da naj kupujejo Ciril in Metodove vžgalice in s tem podpirajo slovensko šolstvo. Vžgalice se merijo z najboljšimi izdelki te vrste. Tudi narodni ponos zahteva, da ne zanemarimo kupovati slovenskega izdelka.

(Stavba nove šole v Črmošnjicah.) Dne 7. maja t. l. ob 9. uri dopoldne vršila se bode v občinskem uradu v Črmošnjicah minuendo-licitacija zaradi oddaje nove stavbe tri-razredne ljudske šole v Črmošnjicah. Do tega dneva sprejele se bodoje tudi pismene ponudbe pri županstvu v Črmošnjicah, katerim je dodati kolek jedne krone in kavcija 10% tistih del, za katere se ponudba stavi. Celi stavbeni operat bo do dneva licitacije na vpogled razgrnjen pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Rudolfovem in pri županstvu v Črmošnjicah. Stavba z notrajno upravo vred je preračunjena na 26.500 K.

(Nove Šmarnice) pod naslovom „Marija v pred-podobah in podobah izšle so v zalogi Kat. Bukvarne v Ljubljani. Knjiga obsega 308 strani in stane vezana z navadno

obrezo 2 K, z zlato obrezo 2 K 40 vin., po pošti 20 vin. več. Zbral Jožef Volc, župnik. To delo ni vseskozi samostojno delo, niti prevod. Pisatelj je vzel za podlago znamenito nemško delo jezuita P. Bacherja, pa je priredil našim razmeram primerno. Knjiga priporoča zlasti to, da dobe verniki nekoliko vpogleda v sicer malo poznani stari zakon in njega uredbe in naredbe. Priporočamo jo prav toplo.

(Naznanilo.) Knjige Slovenske Matice za l. 1903 so došle in se dobivajo v pisarni gimnazijskega ravnateljstva. Poštšina za knjige znaša 10 h, naročnina za leto 1904 4 K. Vsi častiti udje se prosijo, da obnove o pravem času naročnino, vsi drugi pa, da pristopijo kot člani prvemu našemu literarnemu društvu.

Naznanila mestnega magistrata.

Mestno županstvo s tem naznanja, da mora vsakdo, ki rabi vodo iz vodovodov v kako posebno svrhu, n. pr. gašenje apna, pri zidanju, itd. imeti preje dovoljenje od podpisanega županstva, ter tudi določeno odškodnino plačati. Posebno pa se opozarja na to, da se korita po dežali ne rabijo za drugo, nego izključno samo za napajanje živine; pranje raznega perila, zelenjave, ali drugo je strogo prepovedano, ravno tako je tudi prepovedano pipe v hišah vedno odprte imeti, t. j. vodo vedno teči pustiti, ter se boče vsak tak prestopnik postavno kaznoval. Ob enem se prosi sl. občinstvo, da na vsak tak slučaj opozori mestno županstvo.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Dobrotniki iz Novega mesta in Kandije za mesec marcij 91 K 60 h, za mesec april 66 K 60 h; veleč. g. župnik Kos 5 K; veleč. gosp. župnik A. Dolinar 2 K; neimenovan 2 K, neimenovana 2 K; g. Jos. Hočevar 60 K; veleč. gosp. dekan Fr. Schweiger 5 K; gosp. župnik Damijan Pavlič 10 K; preč. gosp. kan. Fettich Frankhein 8 K; slavna posojilnica in hranilnica v Kandiji 40 K, slavna posojilnica in hranilnica (IL) v Metliki 30 K; Gospod Adolf Guštin 10 klg. riža.

Dr. Jos. Marinko.

Umrli so:

5. aprila: Tome Janez, 62 let, oženjen posestnik iz Dragatuša, ka-znilnica c. kr. okrož. sodišča, naduha.

10. aprila: Rohrmann Alojzija, 77 let, vdova, ostarelost, h. št. 21.

(108)

Adolf, Jožef in Viljem naznanjamo v svojem in v imenu svojih sorodnikov, da je naša ljuba mati, oziroma tašča in stara mati, gospa

Alojzija Rohrmann

danes, dne 10. aprila ob 1/4 6 popoldne, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v starosti 77. let, mirno v Gos-podu zaspala.

Pogreb bode v torek dne 12. aprila ob 4. popoldne. Sv. maša zadušnica se bode brala v samostanski cerkvi v sredo dne 13. aprila ob 7. uri zjutraj.

Blago pokojno priporočamo v molitev in prijazen spomin.

NOVOMESTO, dné 10. aprila 1904.

Zahvala.

(109)

Za mnoge dokaze prisrčnega sočutja ob bolezn in smrti naše ljube matere, oziroma tašče in stare matere, kakor tudi za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu izrekamo tem potom vsem svojo najiskrenejšo zahvalo.

Žalujoci ostali.

Loterijske številke.

TRST,	2. aprila	34	3	52	18	45
GRADEC,	9. „	14	77	35	25	68

Tržne cene dne 11. aprila 1904 v Rudolfovem.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	13	33	Leča	11	71
Rž	12	68	Bob	9	76
Koruza	12	36	Ajda	10	40
Oves	7	80	Proso	9	76
Ječmen	9	76	Soršca	12	36
Krompir	5	20	Lan	—	—
Fižol	11	71	Jajca po 11 za 40 vinarjev.		
Grah	11	71			

Vsaki pondeljek

(razven praznikov)

bode v hotelu „pri Schwarzu v Novem mestu
ordiniral od 9. ure zjutraj do 5. ure popoldne
zobozdravnik

dr. A. Praunseis.

Plombiranje in stavljenje novih zob in
celih zobovij itd. (84-3-3)

POZOR!

Ženske lase zmešane in rezane
kupujem na malo in veliko. Plačam
od zdaj mnogo višjo ceno. — S tem
opozarjam nabiralce las na moj naslov. — Ivan Svetec, brivec,
Rudolfovo, Glavni trg (nasproti mestne hiše), (272-24-11)

Hiša

(80-3-3) je na prodaj. — Natančneje pri J. Mikoliču v Novem mestu.

št. 120, ležeča na lepem prostoru
sredi mesta, obstoječa iz štirih sob,
dveh kleti, kuhinje, hleva, svinjakov,
drvarnice, vodovoda, lepega vrta,

Premoženje mestne občine Rudolfovo.

Ubožni zaklad.

Zaklad bolnice za silo.

	Vrednost		Dohodek			Vrednost		Dohodek	
	K	h	K	h		K	h	K	h
A. Nepremičnine.									
1 Krojaška njiva parc. št. 492 Rudolfovo	800	—	24	—	1 bolnica h. št. 206, Rudol- fovo vl. št. 464	6000	—	—	—
B. Zavarovane terjatve.									
Zavarovane terjatve po dolž. pismih skupaj	11.567	92	591	43	B. Premičnine.				
					1 razno pohištvo in priprave za bolnike	350	—	—	—
C. Obligacije in srečke.									
5 srečk iz l. 1860, št. 1980, 4744, 8156, 10936, 13.700 à 200 K	1000	—	40	—	C. Terjatve.				
5 rent štev. 9826, 53.250, 73.160, 83.472, 140.940 v znesku	18.100	—	754	80	1 terjatev dolž. p.	300	—	18	—
Skupaj	19.100	—	794	80	D. Obligacije in srečke.				
					1 renta št. 53 952, 1 srečka iz l. 1860, št. 17.224 skupno	600	—	24	80
D. Hranilne knjižice.									
5 hranilnih knjižic št. 3227, 213.722, 7785, 1589, 8639 v znesku	27.147	34	1085	84	E. Hranilne knjižice.				
					1, št. 5565 Mestna hranilnica v Rudolfovem	5212	—	208	48
Rekapitulacija.									
A. Nepremičnine	800	—	24	—	Rekapitulacija.				
B. Zavarovane terjatve	11.567	92	591	43	A. Nepremičnine	6000	—		
C. Obligacije in srečke	19.100	—	794	80	B. Premičnine	350	—		
D. Hranilne knjižice	27.147	34	1085	84	C. Terjatve	300	—	18	—
					D. Obligacije in srečke	600	—	24	80
					E. Hranilne knjižice	5212	—	208	48
					Skupaj	12.462	—	251	38
Skupaj									
	58.615	26	2496	07					

Zahtevajte

v svoj prid vselej

pristno Kathreinerjevo**Kneippovo sladno kavo**

samo v zavojih z varstveno znamko
župnika Kneippa in z imenom
Kathreiner ter se skrbno izogibajte
vseh manj vrednih posnemkov.

Marija, kraljica presvetega rožnega venca
peti natis bode izšla v teku desetih dni ter je dobiti v knjigarni
J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

04.11/c

Bilanca

posojilnice v Črnomlji, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, za 1903.

Št.	Imetje	K	h	Št.	Dolgovi	K	h
1	Inventar	890	—	1	Deleži 1854 à 4 K	7.416	—
2	Posojila	606.466	84	2	Nevzdignene obresti od deležev	2.789	15
3	Zaostale obresti od posojil	13.727	27	3	Hranilne vloge K 1.221.493 34		
4	Pri drugih denarnih zavodih naloženi denar	579.634	59	4	Kapitalizovane obresti „ 468.850 08	1.268.343	42
5	Nevzdignene obresti od naloženega denarja za 1903	20.044	40	5	Predplačane obresti od posojil za 1904	4.463	83
6	Vrednost efektov	50.156	94	6	Dolga na hiši koncem 1902 K 44.554·65 ostalo je po odbitku iz dobička plačanih „ 2.375·73		
7	Nevzdignene obresti efektov pro 1903	740	—		še = K 42.178·92		
8	Prehodni zneski	214	29		in vsled prodanega posestva na Mavrlu plačanih = „ 5.209·75	36.969	71
9	Vrednost hiše v Črnomlji št. 62 l. 1902 = K 60·500—			7	Rezervni zaklad koncem 1902 K 20.685 35		
	in po odpisu iz čistega dobička leta 1902 pr. K 2.375·73	58.124	27	8	Po pripisu vstopnine iz l. 1903 „ 248—	20.933	35
10	Gotovina koncem leta 1903	19.962	47	9	Čisti dobiček	9.046	15
	Skupaj	1.349.961	07		Skupaj	1.349.961	07

Dohodki: 707.458·26 K. Izdatki: 687.495·79. Promet: 1.394.954·05 K.

Račun zadrušnikov:

Koncem leta 1902 bilo je zadruškov	1280
V letu 1903 jih je izstopilo	34
in ostalo	1246
Leta 1903 jih je pristopilo	62
Število zadrušnikov koncem 1903	1308

Račun deležev:

1308 zadružn. ima koncem 1903 1800 deležev à 4 K = 7200 K	
34 l. 1903 izstopivših zadružn. ima 34 deležev à 4 K = 136 K	
20 v prejšnjih letih izstopivših zadružn. ima še nevzdignjenih del. 20 deležev à 4 K = 80 K	
Skupaj = 1854 deležev à 4 K = 7416 K	

Občni zbor je to bilanco in ves račun v seji dne 27. marca 1904 potrdil.

Anton Jeršinovič, l. r.,
ravnatelj.

Martin Malnerič, l. r.,
odbornik.

Avzugst Kunc, l. r.,
odbornik.

Karol Müller, l. r.,
odbornik.

Z glavnimi in pomožnimi knjigami primerjala in v soglasju našla:

Janko Puhek, l. r.,
rač. pregledovalca namestnik.

Franc Šetina, l. r.,
računski pregledovalec.

(103)

Kolo za dame 'Styria'

še skoraj popolnoma novo je s stolom za 50 gld. na prodaj. Kjé, pove upravištvo tega lista. (107-0-1)

Poziv

k občnemu zboru

delniškega društva I. narodni dom v Rudolfovem

23. aprila 1904

ob 6. uri zvečer v čitalnični sobi.

VSPORED:

- 1.) Poročilo načelnika in blagajnika za l. 1902 in 1903.
- 2.) Določba dividende.
- 3.) Prošnja čitalničnega društva.
- 4.) Razid društva, volitev likvidatorjev in način likvidacije.
- 5.) Če se razid ne sklene, volitev 7 udov v upravni odbor 3 udov v pregledovalni odsek.

Računi za leto 1902 in 1903 so pri predsedniku.

Opozoruje se na § 13. pravil, ki se glasi: Kdor hoče v občnem zboru glasovati, mora se s svojo delnico pred občnim zborom skazati.

Dr. Albin Poznik,
predsednik.

(104)

Vabilo na

izvanredni občni zbor hranilnice in posojilnice za Kandijo in okolico,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

kateri se bode vršil

v ponedeljek dne 18. aprila ob 1. uri popoldne
v lastni pisarni v Kandiji.

DNEVNI RED:

1. Sprememba pravil. — 2. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ta zbor ob 1 uri ne bil sklepčen, skliče se ob 2. uri drugi občni zbor, ki bode brezpogojno sklepal.

(93-2-2)

Načelstvo.

Šmarnice.

Premišljevanja o Srcu Marije, napisal Ladislav Hrovat so še dobiti v nekaterih izvodih v knjigarni J. Krajec nasl. v Novem mestu, v Katoliški bukvarni in pri Ničmanu v Ljubljani, s poštnino vred po K 1.90. (96-0-2)

Hiša z vsem posestvom (65-4-4)

vse še novo in v dobrem stanu, hiša, pōd, kozolec, vodnjak, sadni vrt, košenica in hosta, njive — vse ležeče ob glavni cesti — pripravna za prodajalno ali sploh za vsako obrt, je iz proste roke na prodaj. — Natančneje se izve pri g. Marku Kapš, Ljubno pri Uršnih Selih, pošta Toplice (Dolenjsko.)

Bobnarjeva kovačija

in stanovanje za kovača se odda takoj pod ugodnimi pogoji v najem. — Več se izve v v Kandiji pri Štemburju. (95-3-2)

Vino (81-3-3)

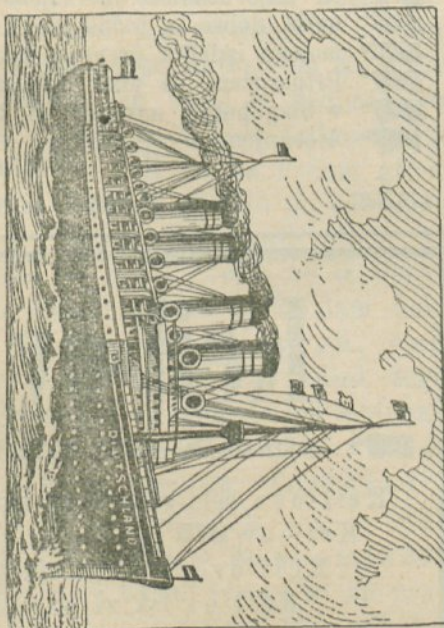
dobrega domačega pridelka

je po jako nizki ceni na prodaj v Bajnof-u pri Rudolfovem.

AMERIKO

Zelo znižane vozne cene

Sedaj 70 gld.

Preje 105 gld.

Ravno ista vožnja in postrežba kakor preje.

(234-24-15)

Iz Ljubljane v Novi-York samo 70 gld.

s prosto, dobro hrano že v Hamburgu
v dežele: Pennsylvanija, Ohio, Illinois, Minnesota, Montana, California itd. toliko višje, kolikor je tarfina cena po ameriški železnici; s priznano najboljšimi parniki družbe

Hamburg-Amerika-Linie.

Kdor je odločen potovati in da se mu dober prostor preskrbi, pošlje naj 20 kron are na moj naslov:

Fr. SEUNIG — Ljubljana — Dunajska cesta št. 31.

VABILO na

3. redni občni zbor

obrtne zadruga za sod. okraj Rudolfovo

kateri se ima vršiti

dne 17. aprila 1904 ob 1 uri popoldne

v zadruginih prostorih gostilne „pri slonu“ v Novem mestu. Za slučaj, da bi ta občni zbor po pravilih ne bil sklepčen, ima se vršiti drugi občni zbor isti dan ob 2. uri popoldne v taistih prostorih ob vsakem številu navzočih članov.

Dnevni red:

- 1.) Nagovor načelnika.
- 2.) Poročilo načelstva: a) delovanje zadruga v l. 1903. b) predložitev letnih računov za l. 1902 in 1903.
- 3.) Sprememba pravil.
- 4.) Govor zborničnega svetnika g. Ivan Kregar-ja iz Ljubljane o pomenu obrtnih zadrug.
- 5.) Govor predsednika obrtne zveze za Kranjsko, gosp. Eng. Franchetti-a iz Ljubljane o pomenu obrtne zveze za Kranjsko in o ustanovitvi mojsterskih in pomočniških bolnišnih blagajn.
- 6.) Predlog načelstva za pristop k obrtni zvezi.
- 7.) Predlog načelstva za ustanovitev pomočniške bolnišne blagajne.
- 8.) Volitev: a) 5 odbornikov; b) 2 namestnikov.
- 9.) Razni predlogi.

K mnogobrojni vdeležbi vse gg. člane, ki dobé itak še vsak posebno vabilo kot legitimacijo za vstop, uljudno vabi

Trije novi živinski sejmi

bodo vsled dovolitve c. kr. deželne vlade kranjske na Brezovem v občini Polšnik pri Litiji, in sicer:

prvi že v četrtek po Veliki noči,
drugi prvo soboto po sv. Urhu,
tretji prvi četrtek po zvišanju sv. Križa.

Županstvo Polšnik pri Litiji 25. marca 1904.

(91-2-2)

Za župana: Anton Zavrl.

Hiša na lepem prostoru z vrtom

je na prodaj v Dolgi ulici št. 16.

Več pove lastnica Marija Platnar.

(92-2-2)

Iščem

učenca v svojo trgovino z železnino in kolonijalnim blagom.

(105)

Franc Guštin — Metlika.

Hiša

v Novem mestu, Kastelčeva ulica št. 110, pri glavni cesti proda se iz proste roke z pripadajočim vrtom in delom gozda za 6000 K. (94-3-2)

Ker je hiša prav v središču mesta, bi bil to tudi jako priličen prostor za novo večjo stavbo za obrt ali trgovino.

Vpraša se pri g. M. Mramor-ju, usnarju v Novem mestu.

Oskrbništvo v pleterski graščini prodaja direktno iz Švice importiranega, lepega

bika

starega dva in pol leta.

Izvé se natančneje tam.

(103-0-2)

Kdor ljubi (78-24-3)

nežno, čisto lice brez pég, mehko in gladko kožo ter cvetočo polt, umiva naj se z znanim medicinskim

Bergmann-ovim lilijinim milom

(s znamko: 2 rudarja) — tvrdke BERGMANN & Co.
Draždane in Tečen ob Elbi.

Dobiva se tudi po 80 h komad pri lek. S. pl. SLADOVIČ-u in v trgovini g. Alf. OBLAK-a v Novem mestu.

Pravo domačo

SLIVOVKO

brinjevec in drožnik prodaja po nizki ceni

Josip Vovk,

(74-3-3)

gostilničar v Kandiji št. 8.

Imam v kleti

= več sto hektolitrov =

pristnega belega in črnega vina, nekaj rakije in brinovca ter namiznega olja lastnega pridelka. Vse solidno postavljeno na tukajšnji državni kolodvor po primerno nizki ceni.

Ivan Pujmann,

(258-15-12)

posestnik in trgovec Vodnjan-Dignano, Istra.

Berite, jako koristno!

Motori

Patent-Adam, najcenejša gonilna moč za kmetijstvo ali mline in žage, katerim voda primanjkuje; čez 4000 te vrste že v rabi, stroški za eno konjsko moč v 1 uri 4—6 vin.; nobenega kurjača ni treba.

Klepalni stroj

za kose, s katerim tudi ženske ali otroci kose in srpe pravilno sklepajo; cena 8 kron za komad.

Nutrin

redilna štupa za svinje, krave ali konje; živina hitro debeli in postane krepkejši, tudi več boleznih se ohrani; 5 kom. stane 6 K.

Matilnice

gepeljni in drugi stroji najboljših vrst.

Zaloga:

FRAN ZEMAN, Ljubljana

Poljanska cesta št. 24.

(79-7-3)

V zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani izšle so za leto 1904 nove

(98-2-2)

ŠMARNICE

pod naslovom: Marija v predpodobah in podobah. Zbral Jožef Volc, župnik. — Knjiga dobiva se tudi v prodajalni J. Krajec nasl. v Rudolfovem in pri Ničmanu v Ljubljani. — Obsega 308 strani in stane vezana z navadno obrezo 2 K, z zlato obrezo 2 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.

Velika nova hiša

z več stanovanji in lepimi prodajalnami tik mosta v Novem mestu

je na prodaj.

Kje, pové upravništvo „Dol. Novic“. (77-3-3)

MLIN s hišo vred — je na prodaj. (75-3-3)

Zraven spada tudi nekaj zemlje. — Natančneje se izve pri ANTONU GORNIK, vas Zapuže, pošta St.-Jernej-Orehovica.

Stanovanje obstoječe iz treh sob, kuhinje in zraven spapajočih prostorov je takoj oddati pri g. Ludvik Ferliču v Rudolfovem, Glavni trg št. 62. (111-0-1)

Hiša št. 258 v Rudolfovem

je takoj na prodaj pod ugodnimi pogoji. — Več pove lastnik g. Ludvik Ferlič, gostilničar in mesar v Rudolfovem, Glavni trg št. 62. (112-0-1)

STOLPNE URE

kakor tudi manjše za šolske, bolniške in druge zavode ter večje delavnice, izvršujem najsolidneje in najvestnejše dobro in točno idočé po najnižji ceni. — Ure mojega izdelka prenesó lahko najhujši mraz. Priporočam se preč. duhovščini in slav. občinstvu v blagohotna naročila in bilježim z odličnim spoštovanjem

IVAN BRUNSKOLE

(76-3-3)

Vrčiče št. 18, p. Semič, Belokrajin a

Keil-ov lak

najizvrstnejše mazilo za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela glazura za umivalne mize 45 kr.

Keil-ov zlati lak za okvirje 20 kr.

Keil-ovo črnilo za tla 45 kr.

Keil-ov lak za slamnike v vseh barvah je vedno v zalogi pri

Adolf Gustin-u

v Rudolfovem.

(110-6-1)